

Jaroslav Skřivan – Harry Jelínek našeho oboru

Letos je to právě třicet let, kdy byl ukončen vleklý soudní spor (započatý o deset let dříve), v němž šlo o vrácení kupní ceny za údajně vzácnou známku, o níž se ale ukázalo, že je prakticky bezcenná. To by nebylo vcelku nic zvláštního, takových případů bylo a je jistě mnohem víc, tehle byl ale pouhým vrcholkem ledovce afér, jejichž hlavním aktérem byl zřejmě nejdrzejší podvodník naší filatelistické historie. I když od té doby uplynula pěkná řádka let, jeho příběh stojí za připomenutí.

FRANTIŠEK BENES

Poštovní známky, po svém zavedení zpočátku běžná novinka – asi jako dnes jízdenky na hromadnou dopravu –, se šťastným souběhem okolností (důvěryhodná cenina vydávaná státem, který i reprezentovala, navíc v hezké grafické úpravě, snadno dostupná, s mezinárodním přesahem – a mohli bychom uvést i další důvody) staly předmětem sběratelského zájmu, a to v ohromujícím rozsahu a v podstatě na celém světě. Se vším, co lidé chtějí, brzy vznikne trh vytvářející ceny, a kde je něco cenného, tam se záhy objeví i temná stránka věci – zločin. Bohaté zkušenosti s tím máme i u nás, vlastně od časů Rakousko-Uherska, pak za první republiky, za protektorátu, za socialismu, a nejinak je tomu i dnes. Za posledních sto let si můžeme namátkou připomenout rozsáhlé krádeže zkusmých tisků v České grafické unii z počátku dvacátých let (viz F2/15/30), odcizení velkého množství makulatury emise Pošta československá 1919 z kotelny Hlavní pošty v Praze, kde měla být spalena (viz Mono Hirsche a Fraňka), tovární výrobu Švandových padělků Hradčan, Hrdinovy padělky aršíků KDM? 1934, knihtiskem přetištěnou první protektorátní emisi (viz katalog Pofis pČaM), okrádání nešťastných židovských filatelistů nesolidními sběrateli nežidovskými, k nimž si schovali své známky (viz seriál článků o znalci Rudolfu Gilbertovi), krádež aršíků prezident Svoboda se standartou (viz F9/97/1), vynášení makulatury z papírny ve Štětí, kde měla být skartována (viz F7/15/2), krádeže známek na burzách i v kamenných obchodech (například mamince pozdějšího známého aukcionáře Jiřího Majera v jeho dávném obchodě v Lounech jeden poměrně známý pardubický filatelista při prohlídce zásobníku zpřeházel drahé a levné známky z první republiky a za pár korun si odnesl položky za desítky tisíc; na burzách zase jeden mladík úspěšně kradl rovnou celá alba, když ho po čase chytili, až se nechťelo věřit výši škody, kterou způsobil – a takových případů bylo mnohem víc), pašování známek ven i zpět, provokace, falešná udání, nezákonné zabavování sbírek, na něž dostal záluisk nějaký prominent (to byl případ J. Kovaříka a jeho slavné sbírky klasického Rakouska, která však nakonec naštěstí zůstala v Poštovním muzeu, kde je součástí expozice dodnes)... A byly ještě vážnější zločiny – loupež 80bloku modrých Merkurů z Poštovního muzea v roce 1970 (byl o ní natočen film *Osud* jménem Kamila), v 90. letech brutální loupežné přepadení pozůstalých po známém sběrateli Pavelkovi, vykradení prodejny Filatelie Hobby v pražském Karlíně, loupežné přepadení prodejny

Filatelie Pěnkava v pražské Klimentské ulici (zmizely při něm mimo jiné vzácné známky Včelí úly s výraznými posuny tisku – lupiči tedy věděli, pro co jdou), loupežné přepadení říčanského sběratele Hlavničky (pachatelé se u něj doma zmocnili sbírky známek z trezoru, který ho pod hrozbou pistolí donutili otevřít), mezinárodně proslulá krádež dvou největších čs. rarit na výstavě v Tokiu (o té nedávno dokonce vyšla kniha), a došlo i na zločiny nejvážnější, na vraždy. Z nich zmíníme dvě nejznámější, loupežnou vraždu známého filatelisty Vlastimila Paulíčka¹⁾ ve druhé polovině 60. let, a loupežnou vraždu filatelistického obchodníka Antonína Charouze²⁾ z poloviny let osmdesátých (o obou píše J. Glückselig ve *Filatelistickém pitavalu*). Málo známým případem je vražda ředitele obchodní skupiny PZO Artia Jiřího Štolby, pod nějž spadl i obchod se známkami, k níž došlo v roce 1988.³⁾

A to je jen malá část zločinů, které se kolem známek odehrály – a nepochybně odehrávají i nyní (samozřejmě doufejme, že alespoň ne ty těžší!). Krádeže, padělání (počínaje lepem a konče výrobou a prodejem padělků celkových), padělané znalecké značky a

¹⁾ Šlo o bratra Břetislava Paulíčka, spoluautora slavné knihy *Padělky čs. známek, a o zvlášť brutální zločin – jak mi kdysi vyprávěl pamětník a doyen filatelistických obchodníků Zdeněk Prokop, Paulíčkoví prý vrah dokonce uřízl hlavu, která se pak našla v uhláku u kamen (jiné prameny o tom však nehovoří). Zmizela při tom cenná sbírka známek, z níž se po čase našla jen malá část; pachatel ale dopaden nebyl.*

²⁾ Byl to dědeček stejnojmenného automobilového závodníka a podnikatele a nejstarší (bylo mu 94 let) obchodník z pražské burzy. Doplatil na to, že pozval k sobě domů údajného zájemce o nákup většího počtu známek, který ho pak ubodal desítkami ran nožem v předstíni jeho bytu. Málo známo je, že zločin objevil znalec Jan Karásek, který měl s Charouzem schůzku, a když neotevřel, přivolal jeho syna a pak i policisty. Přes rozšířený dojem, že šlo o záhadami obestřený čin, byla to „obyčejná“ brutální vražda, jejíž pachatel byl dopaden (měl k tomu přispět svědek, který ho viděl přicházet k Charouzovu bytu a kriminalistům uvedl, že se nápadně podobal jedné konkrétní postavě z filmu *Brubaker*) a odsouzen. Uložené známky zakopal v lese, kde byly nalezeny.

³⁾ Ke zločinu došlo v estonském Tallinu, když Štolba spolu s dalším pracovníkem Artie Karlem Jarešem cestovali do Helsinek na Světovou výstavu poštovních známek *Finlandia 1988*. Dodnes neobjasněný případ se dostal i do literatury – je popsán v detektivce *Záhada ztraceného Maura*. Na okraj poznamenejme, že o patnáct let později byl zavražděn i Štolbův zástupce v Artii (a její pozdější generální ředitel) Petr Vlach, který rovněž obchodoval se známkami, ale tento zločin s nimi nesouvisel.

atesty, záměny a zpronevěry cenných známek, podvody všeho druhu ... a to už stačí, abychom nešli do krajnosti. Tohle se děje na celém světě, v mnoha sběratelských oborech, a filatelie tedy není výjimkou. I v ní jsou v cizině i u nás drobní podvodníci a opravdoví zločinci, a my si z nich dnes přiblížíme příběh muže, který na rozdíl od jiných temných postav našeho oboru mířil skutečně vysoko. Několikrát se jeho podvody (a to jako právě!) ocitly ve sdělovacích prostředcích, z toho minimálně dvakrát dokonce na stránkách světového tisku, zapletl do nich amerického prezidenta Cartera a okrást se pokusil dokonce i britskou královnou. Jako podvodník po desítky let působil nejen ve filatelii, ale i v jiných oblastech, jsou za ním skandály, dokonce lidská oběť, prostě šlo o fenomén, který stojí za to připomenout blíže.

„Levoboček“

Jmenoval se Jaroslav Skřivan a nefilatelistická veřejnost si ho mohla povšimnout v roce 1992 (to mu už táhlo na pětadesát), kdy v prvním ročníku novin Blesk o něm bylo otištěno senzační tvrzení, že jde o levobočka Jana Masaryka, který se právě chystá restituovat Třebechovický betlém. 29. července to vyšlo dokonce jako hlavní zpráva v záhlaví titulní strany.

Článek v Blesku pokračoval takto:

Více než 15 let kroutil pan Skřivan v jáchymovských dolech. V roce 1982 byl „na objednávku“ odsouzen znovu. Seděl další tři roky. Dnes je plně invalidní, ale práce má až nad hlavu. Toho běhání po úřadech, aby dosáhl rehabilitace!

„Věci se mají vyřizovat, jak jdou po sobě,“ řekl redaktor Blesku. „Rehabilitace byla na prvním místě. Teď přišel na řadu Třebechovický betlém, o který se soudím právě dnes s městským úřadem v Třebechovicích pod Orebem. Je můj. Koupil mi ho strýc František v roce 1934. Tenkrát o něj nikdo nestál. Až se tohle vyřídí, prokážu i svůj původ. Muž, který mě zplodil, je Jan Masaryk. Řekla mi to matka, když umírala. Ale to bude jiná historie.“

Blesk bude osudy Jaroslava Skřivana a „jeho“ betlému dál sledovat.

To už bylo na sklonku jeho podvodnické kariéry a šlo o poslední kapku, kterou přetekl pohár trpělivosti jeho krajanů, obyvatel Roudnice (u Hradce Králové), obce, v níž se v roce 1927 narodil. Ti se sešli ve zdejší hospodě U formana, bylo jich několik desítek, a jak mi vyprávěl přímý účastník toho dávného setkání, vyříkali si, co si o Skřivanovi myslí. Štvalo je, že svými kousky špiní obec a dělá ostudu rodině, která tu celý život žije. Někdo z nich pak napsal do Blesku, že je to všechno nesmysl a že se paní Skřivanová musí obracet v hrobě, když o ní její syn vykládá, že měla dítě s cizím chlapem. Byla to slušná ženská, celý život pracovala na poli u sedláků a starala se dobře o manžela a čtyři nebo pět svých dětí. Její muž tu byl obecním strážníkem, a to by za první republiky nesvěřili jen tak někomu, takže to byla jistě spořádaná rodina. Blesk tenhle dopis zveřejnil a svou předchozí senzační zprávu tak dementoval.

Na té schůzi U formana přišla na přetřes i další věc, a sice, že Jaroslav Skřivan neváhal podvést i své rodáky, když předstíral, že má na starosti vyměřování trasy, kudy povede dálnice z Prahy do Hradce Králové, a že za peníze může ovlivnit její odklonění, aby jim kvůli tomu nevzali kus zahrady...

„Geodet“

To bylo tak – počátkem devadesátých let se rozvažovalo, kudy přesně povede pokračování dálnice z Prahy do Hradce Králové. V té době byla dostavěna část z Prahy do Libice nad Cidlinou, tedy něco přes 40 kilometrů, a o průběhu dalších úseků se vedla diskuze. Toho využil J. Skřivan, který se nějak vetřel na katedru geodézie ČVUT v Praze a získal odtud několik studentů k „vyměřování“ v terénu, což jim mělo být započteno jako praxe. Dokonce si tu dokázal vypůjčit i potřebné pomůcky včetně teodolitu, tedy materiály nemalé ceny. A pak už to bylo jako v italském filmu Moji přátelé, kde Filip Noiret se svými kamarády děsí vesničany tím, že jim vyměřují dálnici rovnou přes kostel (a podobně u nás ve filmu Signál, kde se zase vyměřovalo místo pro vysílač). I když obyvatelé Roudnice nemohli brát vážně, že někdo tak provařený může ovlivnit trasu dálnice, našli se lidé z okolí, kteří té akci uvěřili a raději vyhověli Skřivanovým finančním požadavkům, než aby přišli o kus svého pozemku, jak jim hrozil.

Tahle epizoda se netýká známek, ale zařadil jsem ji pro dokreslení šíře Skřivanových „obchodních“ zájmů.

„Zlomená“ deska 77

Známe se naopak týká další případ, o němž psaly noviny a byl pak předmětem soudního sporu zmíněného v úvodu. Pokud Bohumil Hrabal nazval jednu ze svých knih *Obsluhoval jsem anglického krále*, mohl by neblahý „hrdina“ našeho povídání svůj příběh napsat *Pokusil jsem se podvést anglickou královnu*.

Na tu dávnou historii pamětníci nejspíš nezapomenou. Suverénně vystupující pan Skřivan se v roce 1980 někde v hospodě seznámil s redaktorem deníku *Práce*, jemuž namluvil, že vlastní světovou raritu – britskou jednopencovou známku z roku 1864 (katalogy ji řadí k emisi 1858) s deskovým číslem 77.

Známky tohoto vydání nechala britská pošta označit číslem tiskové desky přímo v jejích obrazech, v ozdobném ornamentu na levém a pravém okraji. Šlo o hodnotu určenou pro základní výplatné, která vyšla v obrovském nákladu, pro jehož zhotovení byla použita dlouhá řada tiskových desek. V důsledku toho je známka dodnes běžná a levná (v nejběžnější variantě a obvyklé jakosti upotřebená stojí řádově korunu), a je proto oblíbeným předmětem zájmu filatelistů, kteří z ní sestavují rekonstrukce podle kombinací písmen v rozích – obvykle bez ohledu na číslo tiskové desky. Obtížnější je samozřejmě sestavit rekonstrukci konkrétní desky, najít tedy známky ze všech jejích 240 polí, na což si u desek s menším nákladem troufne jen málokdo. Už jsem zmínil, že deska bylo k tisku použito více, konkrétně 155, s pořadovými čísly 71 až 225. Naprostou výjimkou mezi nimi je deska číslo 77, z níž bylo tištěno jen velmi krátce, zřejmě v květnu roku 1864. Důvodů, proč tomu tak bylo, literatura uvádí více – otisky z této desky měly vykazovat nízkou kvalitu, nebo prý dokonce praskla (i proto se jí mezi sběrateli hovorově říká „zlomená“). Dosud bylo nalezeno jen devět exemplářů známek s deskovým číslem 77, z toho čtyři neupotřebené a pět razítkovaných (tedy méně než slavných modrých Mauriciů), a celé generace filatelistů prohledávaly a prohledávají balíčkové zboží v touze najít další kus. Katalogová cena razítkované totiž činí 700.000 Michel Euro, což oproti jiným cenám v tomto katalogu není přehnané tvrzení – pokud by se taková známka objevila na trhu, nejspíš by tento záznam překonala.⁴⁾

⁴⁾ A to se také stalo, podle důvěryhodného zdroje firma Stanley Gibbons nedávno (snad vloni) prodala australskému investorovi jeden upotřebený kus za 900.000 liber, v přepočtu tedy za více než 27 milionů korun, v roce 2016 přitom stejná firma prodala jiný kus za 495.000 liber, což svědčí o investiční výkonnosti raritních poštovních známek – osmdesátiprocentní zhodnocení za čtyři roky představuje solidní přírůstek 20 % ročně!

Pan redaktor Skřivanově senzační historce uvěřil a 14. června roku 1980 vyšel v sobotní příloze deníku *Práce* článek o světovém nálezu:

Byl to samozřejmě nesmysl, což bylo jasné každému trochu poučenějšímu sběrateli známek na první pohled. Filatelie na to upozornila začátkem září v č. 17/80:

V sobotní příloze deníku *Práce* z 14. 6. 80 překvapil filatelistickou veřejnost J. Skřivan z Cakovice oznámením „nálezu chybnosti“ první anglické známky s portrétem královny Viktorie.

Ve formě dopisu anglické firmě pisatel uvádí, že na základě „porovnávacího atestu“ se mu podařilo nalézt chybnosti desky 77. K průkazu pravosti je použito zvláštní techniky v podobě „Rozpoznání“, kde se mimo jiné uvádí, že známka má jasné viditelné čísla v bílé číslce. Hned v další větě se oznamuje, že deska byla špatně umyta, proto je na originálu síť stávk a číslo 77 je špatně vidět. Rohová písmena jsou druhého typu abecedy z r. 1856. Padělek je prý bezpečně vyloučen. Známečka s písmeny I C a C I pochází prý z třetí řady 33. pole prvního archu...

Měl jsem k dispozici pouze výtisk z novin. Přestože se nemá známka posuzovat na základě reprodukce, v tomto případě i obrázek z novin postačí k tomu, aby se prokázalo, že citovaná známka nemohla být z desky č. 77.

Jde o vydání známky 1d. z let 1858–69 se čtyřmi písmeny v rozích, pruhovitkou velká korunka a zoubkováním 14. U této známky byly použity desky od č. 71 do 225.

Že známka nepochází z desky 77, lze prokázat podle následujících faktů:

1. Postranní ozdobný rámec sestává z křivek, které v prostřední části vytváří kosočtverce, ve kterých jsou umístěna čísla desek. Kosočtverec je přesně 7 a půl, počítáno od dolní části známky. Všechny dvoumístné čísla jsou ve 4. a 5. kosočtverci. Třímístná čísla, tj. od 100 nahoru, jsou ve 3. až 5. kosočtverci. Na reprodukci je poměrně dobře vidět část číslce ve 3. poli po levé straně hlavy. Tedy v místě, které u desky 77 by mělo být prázdné. Podle toho, jak je část čárky umístěna, jde nepochybně o číselní 2, kde dolní patka není dobře viditelná. Číslce 1 by stála kolmo nad dolním průsečíkem čar.

2. Tvrzení o síťovém tisku se nazakládá na pravdě. I novinová reprodukce je natolik zdařilá, že jsou rozzeznatelné všechny podrobnosti Humphrysovy rytiny, které naopak na přiloženém letáku anglické firmy nejsou vidět.

3. Rohová písmena I C a C I (nikoli, jak bylo špatně vytištěno, I C a C I) nemohou pocházet z druhé abecedy, která jak pisatel sám uvádí, pochází z r. 1856 a popisovaná známka je z let 1858–69. Používání typů abeced sloužilo k rozdělování desek známek bez deskových čísel, tj. pouze se dvěma písmeny v rozích právě až do vydání z r. 1858.

4. Encyklopedie britských známek sv. I z r. 1952, str. 170, o desce 77 uvádí mj.: „Známky byly špatně rozmístěny a valná většina známých kusů je více nebo méně decentrována.“ Ukázka známky na letáku skutečně desku 77 je silně decentrována směrem nahoru. Naproti tomu známka uvažovaná jako deska 77 je obiluhodně umístěna do středu, takže jsou vidět všechny čtyři rohy, což se málokdy stává. Poštovní správa v Anglii by sotva stahovala z oběhu tak dobře provedenou známku.

Existují ještě další znaky pravosti pro desku 77, není nutné je uvádět, protože na obrázku je nelze prokázat. Rovněž není třeba polemizovat s některými formulacemi pisatele. Přesto je však nutné připomenout:

● Nejde o chybotisk. Deska č. 77 byla řádně vydána, ale záhy byla stažena pro špatné rozmístění známek.

● Termín „číslové číslice“ neznám. Jungův Anglicko-český slovník pod termínem tisk také uvádí hřeb, hák, skoba, zub. Tomuto značení by nejlépe odpovídal popis hranatých číslic viděných u č. 7.

● Číslice nejsou bílé, ale v souladu s technikou hlubotisku bezbarvé.

● Umístění známky na archu by správně mělo být: Zámka pochází ze třetí řady a zaujímá 33. postavení na archu.

● Známky neodcházejí do světa, ale jsou řádně vydávány a poštovně používány.

● „Porovnávací atest“. Atest, český osvědčení pravosti, se vztahuje výlučně k originálu, který je jím ověřován.

● Deska byla špatně umyta, zřejmě není dobře známa technika hlubotisku, kdy z umyté desky by se sotvaco vytisklo.

Není nutné psát zvlášť o úvodních pěti řádkách, které zřejmě úpravou pro tisk se staly nerozumné. Jediná nesporná pravda je, že první známka Anglie a světa byla skutečně vydána 6. 5. 1840, přestože to sem nějak nepatří.

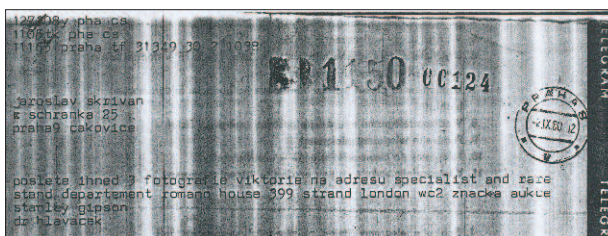
Na závěr bych chtěl jen připomenout objeviteli, že v tomto případě nejde o falzum, ale o normální známku jiného deskového čísla než 77.

Naši sběratelé vynikají velkými znalostmi ve svých oborech, což bylo na mnoha výstavách vysoce oceněno, a v zahraničí mají vynikající pověst. Nevím, co takovému „objevu“ řeknou v Anglii, kam byl dopis adresován. Je škoda, že komise znalců při SCSF je v podobných případech pokládána za zbytečnost, jak ze strany objevitele, tak koneckonců i tisku, který podobnou zprávu uveřejnil. Dr. KAREL HAVEJKA

Autor příspěvku přesvědčivě vyvrátil Skřivanova tvrzení, doplňme tedy jen drobné poznámky. Je kupodivu, že se nezmiňuje o tom, že Skřivanova známka – to je ta větší vpravo – se jeví jako nezoubkovaná, s poměrně širokými okraji na všech stranách, zatímco skutečná známka z desky 77 by musela mít zoubkování (ale možná šlo jen o nedokonalost při reprodukování, kdy zoubkování splynulo s bílým podkladem). V každém případě však nejde o první anglickou známku (ta vyšla o bezmála čtvrt století dříve), ale o známku jednoho z pozdějších vydání, takže by o ní šlo nanejvýš hovořit jako známce nesoucí design prvních britských známek. A pro úplnost zmiňme, že formulace „Deska 77 byla řádně vydána, ale záhy byla stažena...“ je nepřesná – správně by mělo být uvede-

no, že známky vytištěné z desky 77 byly řádně vydány, ale z popsanych důvodů bylo od dalšího tisku touto deskou brzy upuštěno. Ale to je jen drobná muška na jinak správně popsanych důvodech, proč se tvrzení J. Skřivana nezakládá na pravdě.

Čilý pan Skřivan však na tato zjištění nedbal a článek použil jako argument, že jeho známka – ve skutečnosti běžný, a proto levný exemplář – je světovou raritou, a podle vlastních slov ji dopisem nabídl ke koupi britské královně do slavné britské královské sbírky. Jeho sebevědomé velkohubé vystupování zjevně zapůsobilo, z Londýna se mu ozvali zástupci firmy Stanley Gibbons a podle pamětníků dokonce přijeli do Prahy, aby si známku prohlédli. Pokud to tak bylo (což jsem neověřoval), museli okamžitě zjistit, že jde o nesmysl a zbytečnou ztrátu času. Skřivanovi ale kontakt s britskými odborníky posloužil jako další součást legendy, kterou kolem „rarity“ vystavěl. Oháněl se totiž korespondencí, kterou s nimi vedl, například dvěma telegramy, které od nich měl obdržet (osobně nevyklučuji, že si některý mohl poslat i sám – ale pro dlouhý časový odstup jsem po tom nepátral).

122824 vds c
28883 sga g

Mr Jaroslav Skřivan
p.o. box 25
Praha 9-Cakovice
Czechoslovakia

re your letter of October 16, 1980, we inform you that your stamp, Victoria 1 d., plate no. 77, is old original, catalogue price 16,000 pounds, top quality. please come for personal talks to London as soon as possible.

Yours sincerely,

A.D. Wright,
manager,
describing and valuation dept.
Stanley Gibbons Auctions Ltd.
London
England

122824 vds c
28883 sga g

- překlad orig. telegramu -

Mr Jaroslav Skřivan
p.o. box 25
Praha 9 - Cakovice
Czechoslovakia

K Vašemu dopisu ze dne 16. října 1980 Vám sdělujeme, že Vaše známka VICTORIA 1 d., deska č. 77, je starý originál, vysoké hodnoty, cena podle katalogu 16.000 liber.

Prosíme, dostavte se k osobnímu jednání záležitosti, jakmile to bude možné.

S pozdravem

A.D. Wright
ředitel oddělení
fy Stanley Gibbons-
London
England

14. listopadu 1980

Všechno dosud vykonané by šlo nanejvýš posuzovat jako přípravu na podvod, k němuž ale zanedlouho skutečně došlo. Vybaven sadou „dokladů“, které si popsaným způsobem obstaral (noticka z britského časopisu s vyobrazením skutečné rarity, článek z přílohy novin Práce, v němž je uvedeno, že J. Skřivan tuto raritu rovněž objevil, dva telegramy /údajně/ od firmy Stanley Gibbons, adresované na něj, v nichž se píše o raritě a její vysoké ceně, a kopie jejich úředních překladů do češtiny s nalepenými kolký a řadou razítek se státním znakem), pan Skřivan počátkem roku 1981 oslovil hlídače na parkovišti na pražském Gorkého náměstí (nyní Senovážné) a známku s několika dalšími „zvěstnými“ – ve skutečnosti rovněž levnými – mu nabídl ke koupi. Navykládal mu, že je nalezl v krabici od bot pod postelí v bytě své tety paní Marie Řeháčkové, rozené Minaříkové, která má být v jedné verzi „vnučkou c.k. magistrátního rady T. Minaříka“, ve verzi jiné potomkem známého prvorepublikového obchodníka s poštovními známkami Minaříka (ten jako první získal slavný chybotisk 50/50 Doplátit a pak jich jeho rukama prošlo ještě několik), a v obou případech po nich měla zdědit nesmírně hodnotné známky. Nebohého hlídače zpitoměl tak, že ten s vidinou výhodného obchodu souhlasil s požadovanou, tehdy astronomickou cenou 200.000 Kčs, z níž mu ještě ten den v hotovosti vyplatil celé své úspory, konkrétně 125.000 korun, převedl na něj svůj osobní automobil Škoda v ceně 50.000 korun a navrch mu dal dva fotoaparáty v ceně 5.000 Kčs a prsten ze žlutého kovu v ceně 2.000 Kčs (vše výše uvedené cituji ze soudního spisu). A protože mu už nezbylo zhora nic, J. Skřivan velkomyslně svolil, že zbylých osmnáct tisíc mu Jiří Vondruška (tak se ten hlídač jmenoval) doplatí, až známky výhodně prodá.

Tady malá odbočka. Pan Vondruška nejspíš nebyl úplně tele, jak by se z dosud řečeného mohlo zdát. Skutečnost, že byl hlídačem na parkovišti v centru Prahy, svědčila o tom, že se vyzná. Tahle práce byla totiž tehdy doslova terno, snad ještě lepší než jezdit s taxíkem. Parkoviště po celém městě provozovala Družstevní služba Praha, šikovný podnikce, který měl zaměstnávat zejména invalidy a osoby se sníženou pracovní schopností. Já jsem tu díky kamarádovi byl jako čerstvě plnoletý středoškolák měsíc na letní brigádě, takže mám zkušenost z první ruky. Zájemců o práci tady bylo mnoho, sestávala totiž z postávání u kusu chodníku, u nějž parkovala auta, zastrkování cedulek s údajem, kdy auto zaparkovalo, za stěrač, a pak z inkasování parkovného, přičemž stvrzenku si vzal jen málokterý řidič. Bylo to tedy výnosné, a to nemluví o tom, že když zaparkoval zahraniční turista, ostrěhlější hlídači nepropásli možnost nabídnout mu o něco výhodnější kurz při výměně nějaké té marky nebo franku. Samozřejmě byl rozdíl, jestli jste dostali přidělené parkoviště někde na předměstí, kde zaparkoval málokdo, nebo v centru, kde bylo pořád plno. A protože se obchod mezi pány Skřivanem a Vondruškou odehrál přímo pod Jindřišskou věží, soudím, že si to druhý zmíněný uměl zařídít. A proč o tom mluvím? Abych ukázal, že J. Skřivan byl skutečně prvotřídní

manipulátor, když dokázal na místě takhle oblafnout někoho tak protřelého. Možná k tomu napomohla i velácká praxe, kterou někteří hlídači provozovali; v předložených Skřivanových lejtrech bylo opakovaně uvedeno, že ta rarita stojí 16.000 liber, a tak si pan Vondruška jistě dovedl spočítat, že to představuje šesti-násobek toho, co za známky požaduje ten hloupý prodávající...

Nový majitel se z výhodného nákupu radoval přesně do neděle, kdy známky ukázal několika obchodníkům na burze U Nováků. Od nich se dozvěděl smutnou pravdu, že naletěl. Následovala cesta na Veřejnou bezpečnost, vyšetřování, J. Skřivan byl zadržen a vzat do vazby, z níž byl po několika dnech propuštěn a jeho trestní stíhání pro podvod - slovy pozdějšího rozsudku: „bylo zastaveno jen proto, že podle znalců nebyl odpovědný“. A tak panu Vondruškovi nezbylo než podat žalobu, v níž se domáhal vrácení peněz od J. Skřivana a jeho údajné tetičky (které známky měly patřit). Ty postupně zastupovalo několik známých advokátů, věc se táhla deset let, a skončila groteskním závěrem, a sice, že předmětnou částku 182.000 Kčs má J. Skřivan sice panu Vondruškovi uhradit, ale ve splátkách ve výši sto korun měsíčně – což by trvalo více než 150 let...

Proti tomuto rozsudku podal odvolání žalobce a druhý žalovaný. Žalobce nepadal zamítavý výrok ve vztahu k první odpovědi a výrok o splátkách ve vztahu k druhému žalovanému a domáhal se, aby byl nepadavý rozsudek změněn tak, že by oba žalovaní byli zavázáni zaplatit mu žalovanou částku společně a nerozdílně do 15 dnů od právní moci rozsudku. Soudy I. stupně vytýkal, že nedostatečně hodnotil skutečnost, že první žalovaná byla vlastníci předmětných známek i to, že pokud by druhý žalovaný měl spláčet 182.000,- Kčs po 100,- Kčs měsíčně, nebyl by schopen závazek splnit vůbec za trvání svého života.

Ani k tomu však nedošlo, protože se J. Skřivan odvolal a tvrdil, že mu J. Vondruška předmětné známky nevrátil (ten zase tvrdil, že ano), a tak městský soud v Praze v roce 1991 s konečnou platností rozhodl, že Skřivan Vondruškovi nemusí platit nic⁵⁾ a ten že naopak musí uhradit Skřivanově údajné tetičce náklady řízení ve výši 25.380 Kčs...

Soud I. stupně již jednou ve věci rozhodl, a sice rozsudkem ze dne 7.1.1988, když žalobu zcela zamítl. Dospěl totiž k závěru, že smlouva je neplatná dle ust. § 39 o.z., protože odporuje zákonu, když žalobce posedoval ze známky 200.000,- Kčs, sčkoliv podle znaleckého posudku má její hodnotu pouze 1.500,- Kčs. Je-li smlouva neplatná, jsou účastníci dle ust. § 457 odst. 1 o.z. povinni vrátit si navzájem vše, co podle této smlouvy dostali. Jelikož však žalobce neprokázal, že by druhému žalovanému známky, tedy přijaté plnění vrátil, nemůže po něm požadovat vrácení peněz. Pokud šlo o první žalovanou, dovodil soud I. stupně, že není ve sporu posívně legitimována, neboť sčkoliv je vlastníci předmětných známek, dala druhému žalovanému svolení, aby s nimi disponoval zcela podle své vůle.

⁵⁾ Dokumentace k tomuto případu je značně obsáhlá a vyplývá z ní, že soudy v průběhu těch deseti let, kdy spor probíhal, měly na věc různé názory. Za nepochybné všechny měly, že k podvodnému jednání J. Skřivana došlo a J. Vondruška utrpěl škodu. A za nesporné bylo považováno, že ony údajné cenné známky měly ve skutečnosti hodnotu zhruba 1.500 Kčs, což bylo zjištěno posudkem soudního znalce E. Vyslouzila. Sporné naopak bylo, zda poškozený tyto známky žalovanému vrátil. V původním rozsudku se s tím soud vyrovnal tak, že od vzniklé škody oněch sporných 1.500 Kčs odečetl, a náhradu škody o tuto částku snížil. Soud odvolací však rozhodl tak, že pokud žalobce nemůže prokázat vrácení plnění, které obdržel (tedy oněch známek za 1.500 Kčs), nemůže ani uplatňovat nárok na to, aby mu žalovaný vrátil, co naopak obdržel on...

To už ale bylo mléko rozlito a pan Skřivan měl další kousek skladačky – článek ze ctihodného zámožského listu, který mu redakce plna nadšení ihned po vydání vděčně odeslala. Ale nespokojil se tím a podnikl ještě další krok – svůj „objev“ nechal vyfotografovat a se vzniklou zvětšeninou vyrazil na velvyslanectví USA v Praze na Malé Straně, kde ji prostřednictvím této diplomatické mise velkoryse daroval prezidentu USA Jamesi Carterovi u příležitosti prezidentských voleb (ta ironie – Carter tyhle volby prohrál). Samozřejmě si o tom nechal vystavit oficiální potvrzení (jeho obrázek je na předchozí straně).

Není těžké si domyslet účel těchto jeho kroků, a co mělo následovat – nalezení nějakého důvěřivého trouby, kterému by ten bezcenný výstřižek prodal za pěkně mastnou částku. Zda k tomu došlo, jsem nezkoumal. Není tedy vyloučeno, že se v trezoru nějakého pracháče dodnes nachází „světový unikát“, o němž psaly i americké noviny (tak vzácný, že jeho fotokopii obdržel americký prezident oficiální cestou jako dar) – nejstarší známka světa šťastně nalezená pražským důchodcem ve staré krabici od bot pod postelí...

Atentát na Gottwalda

V červenci roku 1990 adresoval J. Skřivan Vojenskému obvodovému soudu v Praze žádost o rehabilitaci. Uvádí v ní, že je bývalým příslušníkem vojenského útvaru 4934 Svatá Dobrotivá jako vojín tzv. černých baronů. „Byl jsem uznán vinným vojenským obvodovým soudem Praha – Hradčany, Kapucínská 4, dle § 273 tr. zák. č. 86 a odsouzen k trestu odnětí svobody na 6 let. Bylo mi kladeno za vinu, že jsem připravoval atentát na prezidenta republiky K. Gottwalda s tím, že slavnostní tribuna na 1. máje bude vyhozena do vzduchu. Spolu se mnou byla obviněna z přípravy atentátu slečna Eva Vondrušková z Lovčic u Chlumce/C., studující fakulty pro ženskou povolání. Trest jsem vykonal ve vojenské věznici v Opavě a potom v Jáchymovské oblasti na táboře č. 12 v uranových dolech.“

Vyšší vojenské velitelství v Praze dne 17. 2. 1992 vystavilo J. Skřivanovi následující Potvrzení, v němž on sám uvádí, že z vězení byl propuštěn 12.12. 1967 (což mimochodem nekoresponduje s jeho předchozím tvrzením o trestu v délce 6 let).

P O T V R Z E N Í

vojenské správy pro žadatele o mimo soudní rehabilitaci
podle zákona č. 87/1991 Sb.

Osobní údaje:

Jméno a příjmení: Jaroslav Skřivan
Datum a místo narození: 29.7.1927 Roudnice
Rodné číslo: 27 07 29/090
Bydliště: Myjavská 624 Okres: Praha 9 Čakovice

Výkon služby u pomocných technických praporů:

Doba od: 1.10.1950	do: 25.11.1952	zařaz. do prac. kat.: I.AA
Doba od: -	do: -	zařaz. do prac. kat.: -
Doba od: -	do: -	zařaz. do prac. kat.: -

Od 1.10.1949 do 30.9.1950 byl zařazen k pracovnímu technickému praporu. V době zákl. voj. služby byl obviněn z přípravy atentátu na K. Gottwalda, od 26.11.1952 byl vězněn a vyšetřován až do propuštění k datu 12.12.1967. /Vězeňské eviř. číslo má vyteřované na předloktí levé ruky - doly Jáchymov

datum vystavení
17. února 1992

čitelný podpis

O tomto případě J. Skřivan hovoří i v článku v Blesku v roce 1992, kde se uvádí, že „dával po roce 1948 tak najevo svůj nesouhlas s nastoupenou cestou k socialismu, že si vykoledoval vojnu u černých baronů. Jeden den opustil kasárna, aby hned druhý den s obviněním z přípravy atentátu na Gottwalda šel do vězení.“ Jak se věci udály by zřejmě bylo možné objasnit na základě příslušných spisů z té doby, jejich vyhledáním jsem se však nezabýval – jistě by se o to ale někdo pro úplnost popisu situace mohl pokusit. Bylo by to užitečné už proto, že od dvou z pamětníků, s nimiž jsem v průběhu sbírání podkladů hovořil, jsem slyšel odlišnou verzi příběhu. Podle ní se měl J. Skřivan na vojně dopustit jiné trestné činnosti (snad prý zpro- nevěřil nějaké svěřené peníze nebo materiál) a aby od sebe odvedl pozornost, začal si vymýšlet fantaskní příběh o chystaném atentátu, čímž přivedl do neštěstí další osoby, které do toho zapletl. Ty byly po dobu, než se objasnilo, že jde o nesmysl, vězněny a týrány, a současně to nakonec semlelo i jeho. Sám bych byl zvědav, jak to ve skutečnosti bylo, ale vzhledem k informacím o psychiatrickém stavu J. Skřivana, o nichž se více dozvíme v následující kapitole, odhaduju, že druhá verze bude asi pravdivější.

Úraz

6. prosince 1975 utrpěl J. Skřivan těžký pracovní úraz. V usnesení místního oddělení VB v Praze 9 Čakovicích se o tom uvádí, že jako posunovač na vlečce proti předpisu seskočil předčasně z vlaku a v důsledku toho byl sražen vraty, která měl zavřít, a těžce si při tom poranil ruku. Na základě toho nebylo shledáno cizí zavinění a věc byla z trestněprávního hlediska odložena.

Průkazová fotografie J. Skřivana přiložená ke spisu o jeho pracovním úrazu, a jeho vyjádření k této věci ze zápisu o jeho psychiatrickém vyšetření.

Pracovní úraz u ČSD? - oni mi tvrdí, že jsem si to zavinil, ale právník z regresního oddělení z Prahy 9 před skartací mi vydal záznam o mém pracovním úrazu 6.12.75. Z toho vyplynulo, že to nebylo mé zavinění.

Vrhal jste se na koleje? - to jsem si vymyslel, aby mě přijali do psychiatrické léčebny (PL), neměl jsem tehdy kam jít.

J. Skřivan se poté domáhal přiznání invalidního důchodu, přičemž bylo konstatováno, že je částečně invalidní už od roku 1972, a to pro psychiatrickou poruchu. Česká správa sociálního zabezpečení poukazovala na to, že se jeho poúrazový stav v průběhu doby zlepšil, a vedla s ním mnohaletý soudní spor o to, zda je plně nebo jen částečně invalidní. V jeho průběhu bylo vypracováno několik lékařských znaleckých posudků a poté posudků revizních, které jsou pro nás zajímavé tím, že se zabývají i jeho stavem z hlediska psychiatrického, přičemž posudek soudního znalce MUDr. Jiřího Jeřábka, CSc. z 25. 1. 1990 shrnuje, že J. Skřivan je „od roku 1951 psychiatricky evidován, od té doby mnohokrát opakovaně psychiatricky

vyšetřován ambulantně i ústavně, opakovaně též znalecky zkoumán, jeho duševní stav v trestních i občanskoprávních řízeních vždy s diagnózou **těžké polymorfní psychopatie** s rysy disociálnosti, eretičnosti, vztahovačnosti až paranoidity s kverulančními sklony. Během 3. pobytu v Ústřední vojenské nemocnici v roce 1955 byl uznán neschopným vojenské služby a bylo konstatováno, že zjištěná psychopatie vždy omezovala nebo vylučovala způsobilost k některým pracovním činnostem, především pro nevyváženost mentálních procesů, nebrzděnost disociálních tendencí a impulsů a neochotu dodržovat a respektovat sociálně morální pravidla. Tato částečná nebo úplná nezpůsobilost trvá prakticky po celou jeho dospělost, proto **je nezpůsobilý ... k řízení motorových vozidel.**“

Dále se konstatuje: „Po skončení povinné školní docházky až do nástupu vojenské služby pracoval u svého otce v zemědělství. Vojenskou službu nastoupil 1.10. 1949, načež navázal přechod do vyšetřovací vazby a do různých nápravně výchovných ústavů střídavě s pobytu v psychiatrických léčebnách, jen s krátkými přerušeny pobytu mimo ústavní zařízení. Trvalé zaměstnání nastoupil až 1.11. 1968 u ČSD, kde složil zkoušku pro sklad zavazadel. Jinou odbornou kvalifikaci ne získal. Pracovní poměr u ČSD skončil 4.3. 1972, načež (po vyčerpání podpůrčí doby) pro trvající ústavní léčení v psychiatrické léčebně v Havlíčkově Brodě byl 8.4. 1972 uznán invalidním. V roce 1973 pracoval jako poživatel (plného) invalidního důchodu brigádnicky jako umývač nádobí v restauraci v Adršpachu, poté jako brigádník v kampani v cukrovaru v Praze 9 Čakovcích. Od 5.2. 1975 nastoupil jako posunovač na závodní vlečce n. p. Avia v Praze 9 Letňanech, a to až do utrpění pracovního úrazu 6.12. 1975. Vedle toho invalidita z psychiatrických důvodů trvá nepřetržitě. Přesto zůstala zachována určitá zbytková pracovní schopnost fyzicky nenáročné práce bez zvýšené zodpovědnosti a bez nebezpečí situací, jež by mohly vést ke konfliktům. V důsledku toho byla kontraindikována práce posunovače, obdobně jako práce informátora či vrátného.“

Z opisu rejstříku trestů na Č. listu 89 a 90 soud zjistil, že žalovaný Skřivan byl šestkrát trestním soudem odsouzen, z toho ve dvou případech též pro § 250 trestního zákona.

V závěru znaleckého posudku Dr. Hynka a Dr. Dufkové z 31. 8. 1983 na Č. listu 116 trestního spisu soud zjistil, že od mládí u druhého žalovaného Skřivana projevovaly se psychopatické povahové vlastnosti, výkon trestu byl dosud celkem dvacet let, vojenské povinnost byl zrušen na základě psychiatrické diagnózy eretické psychopatie se sklony k zločinným reptům. V roce 1970 se pokusil o konfliktu s manželkou o sebevraždu a byl rok psychiatricky léčen a to v ústavu. Od té doby je v invalidním důchodu z psychiatrických důvodů. Svéprávnosti zrušen není. Dle těchto znalostí typí Jaroslav Skřivan závažnou duševní chorobou. Jedná se zřejmě o chronickou paranooidní schizofrenii. Trpí postpsychotickým defektem osobnosti. Uvedené duševní choroby přímo podnítila posuzovanou trestnou činnost a v důsledku této choroby nebyl Jaroslav Skřivan schopen rozpoznat společenskou nebezpečnost svého jednání a jednat nebyl schopen ovládat. Lze schopen se účastnit soudního řízení, s výjimkou omezenou schopností chápat jeho význam. Znalci doporučili ochrannou ambulantní psychiatrickou léčbu podle § 72 trestního zákona a pokud jde o předmětnou trestnou činnost, použít § 12 trestního zákona.

Ačkoli znalci opakovaně konstatovali, že J. Skřivan je v důsledku celoživotní těžké polymorfní (kombinované) psychopatie nezpůsobilý k řízení motorových vozidel, a i když mu byl v roce 1978 odebrán řidičský průkaz

(více o tom v závěru následující kapitoly), byl mu tento průkaz na konci roku 1980 na základě jiného (svým rozsahem značně kratšího) znaleckého posudku vrácen, což otevřelo prostor pro následující tragédii.

Autonehoda

V pondělí 19. července 1982, vpoledvečer kolem 17 hodiny, Jaroslav Skřivan řídil automobil Škoda 120 L SPZ ACK 31-83 a ve Vrchlabí srazil na vozovce chlapce Petra Mráze. Způsobil mu vážné zranění, v jehož důsledku zemřel. Podle výpovědi svědků J. Skřivan po nehodě zastavil, vystoupil z auta, ohlédl se, ale vzápětí do něj opět nasedl a pokračoval v jízdě směrem na Špindlerův Mlýn. Tam byl zadržen hlídkou VB. Později u soudu vypověděl, že od nehody odjel proto, aby ji mohl oznámit na místním oddělení VB, ale „že se mu to začalo v hlavě nějak motat“, odbočil ze silnice na odlehlejší místo, vystoupil a prohlížel si přední část vozu. „Když zde shledal nějaké chmýří červené barvy, toto setřel, na místě setrval asi 15 minut a pak se vrátil na vozovku a pokračoval v jízdě.“ V rozporu s tím bezprostředně po zadržení do protokolu popřel jakoukoli účast na dopravní nehodě a deformaci předního blatníku, rámečku světlometu a přední kapoty nepravdivě vysvětloval údajnou nehodou z předchozího dne.“

V souvislosti s nehodou byl vzat do vazby, z níž byl po dvou týdnech propuštěn a znovu do ní vzat po sedmi měsících. Místně příslušný okresní soud v Trutnově ho v květnu roku 1984 „uznal vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224/1, 2 trestního zákona a trestným činem neposkytnutí pomoci podle § 208 TZ a uložil mu úhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání tří let se zařazením k jeho výkonu do druhé nápravně výchovné skupiny, a trest spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu pěti let.“

Trest odnětí svobody vykonal J. Skřivan v Nápravně výchovném ústavu v Ostrově nad Ohří, odkud byl propuštěn 21. 2. 1986. V záznamu o propuštění se uvádí, že trvale bydlíště má v Praze 9 Čakovcích, Myjavská ulice 624, a přechodně v Praze 7, Letohradská 13. Následují lakonicky vyplněné rubriky – předchozí zaměstnavatel: *nepracoval (plný invalidní důchod)*; pracovní kvalifikace: *nevyučen*; pracovní kvalifikace získaná ve výkonu trestu: *nezískal*; po propuštění má zájem pracovat (kde): *nebude pracovat*. Zajímavý je pro nás další popis: Jmenovaný je rozvedený, bezdětný, písemný styk udržuje se svou tetou. Má ukončené základní školní vzdělání, dříve pracoval jako dělník ČSD. V minulosti byl 3x soudně trestán, ve výkonu trestu je podruhé. Dříve byl trestán pro podvod a neposkytnutí pomoci.

Údaj o tom, že je v roce 1986 bezdětný, je v rozporu s informací v článku z Blesku z července 1992, kde je vyfotografován „s dcerou Helenou a vnučkou Martinou“.

Už v průběhu soudního řízení a pak v době vykonávání trestu odnětí svobody adresoval J. Skřivan na řadu míst námitky a odvolání proti samotnému řízení a pak i rozsudku, a vedle toho obdobné námitky vznášela i paní Marie Řeháčková, s níž měl žít ve společné domácnosti a o níž se vyjadřoval, že má být jeho tetou. Věci se po Okresním soudu v Trutnově postupně zabýval Krajský soud v Hradci Králové, Nejvyšší soud v

Praze, ministerstvo spravedlnosti a vedle toho i generální prokuratura ČR. Způsob, jakým se v průběhu doby hájil a argumentoval vedl k tomu, že okresní soud už na počátku vrátil věc prokuratuře k došetření Skřivanovy přičetnosti. Ve zmíněném článku v roce 1992 uvádí, že byl v roce 1982 „na objednávku“ odsouzen znovu a seděl tři roky.

Ve svých tvrzeních a vystoupeních byl velmi naléhavý a sugestivní a řada oslovených se jeho věci zodpovědně zabývala. V roce 1991 to byl například náměstek předsedy Krajského soudu v Hradci Králové JUDr. Miloslav Martin, který mu v 12. února v závěru obsáhlého (čtyřstránkového) a velmi lidsky formulovaného vyjádření a podrobného právního rozboru případu napsal: *„Obrátil jste se na mne s nevšední vitalitou a vsugerovával jste mi své jasné přesvědčení o porušení zákona. Po seznámení se všemi Vašimi námitkami zjišťuji, že jste brojil proti nepodstatným věcem. Neoprostil jste se se tedy dosud od svých představ o cestách k prokázání nevinu, které, a jsem o tom přesvědčen, vedly k opačnému účinku. Ve Vaší věci je nutno odlišit podstatné od nepodstatného, a protože jsem již Vaší věci věnoval tolik času, nechci Vás odbýt pouhým sdělením, že jsem žádné pochybnosti o správnosti rozsudku neshledal. Myslím, že byste mohl brojit proti výroku o vině trestným činem podle § 224/1, 2 tr. z., ale jen velmi těžko proti výroku o neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. z. Nepoužijete-li služeb některého z obhájců, pak můžete použít nástinu podnětu, který Vám připojuji. Jen o jedno prosím, abyste se na mé výhrady tam vznášené díval jenom jako na subjektivní názor právníka, který nemusí být správný, ale přesto jej nedoplňoval svými zcestnými námitkami, jako např. že jste auto neřídil, že jste nemohl být stíhán apod. Toho už bylo dost a nikam to nevedlo a vést nemůže. Přeji Vám úspěch a hodně zdraví.“* Tuto pasáž jsem do článku zařadil proto, abych ukázal, že přes svou leckdy bizarní argumentaci se J. Skřivan v justici setkával i s lidmi, kteří se o jeho věc do hloubi zajímali a daleko nad rámec svých povinností se mu snažili lidsky pomoci.

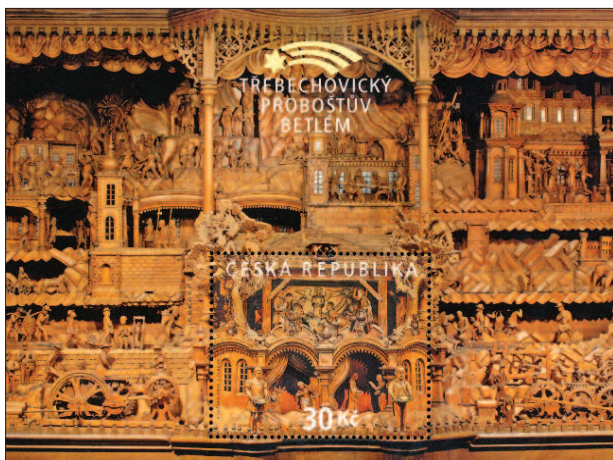
Doporučení poskytnutá mu dr. Martinem J. Skřivan zjevně využil, oslovil zkušeného advokáta a za jeho pomoci dosáhl toho, že o necelý půlrok později podala Generální prokuratura ČR v jeho prospěch stížnost pro porušení zákona Nejvyššímu soudu ČR. Uvedla v něm, že chlapec – oběť nehody – vběhl do silnice nečekaně, takže J. Skřivan nemohl jeho sražení zabránit. Pokud jde o skutečnost, že od nehody odjel, aniž poskytl oběti pomoc, nepodařilo se podle ní prokázat, že se o pomoc nesnažil, a navíc na místě už byli náhodní svědkové, kteří se o sraženého chlapce snažili postarat. „Další jednání obviněného, spočívající v tom, že se následně silniční kontrole snažil svou účast na nehodě popřít, již skutkovou podstatu trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zákona v žádném případě podřadit nelze.“ Z uvedených důvodů Nejvyšší soud ČR předchozí rozsudky zrušil. Současně poukázal na rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1.2.1990, v jejímž důsledku nelze v trestím stíhání pokračovat – pokud na tom nebude obviněný trvat.

Pro úplnost dodejme, že J. Skřivan na pokračování jednání trval, ale další osudy této kauzy už pro nás nejsou podstatné. Já jsem ji zařadil jen pro úplnost, protože se o případu jako o „odsouzení na objednávku“ zmiňoval v tisku, a také jako ilustraci toho, že se jeho věci zabývalo mnoho lidí, v nichž svou výmluvností a naléhavostí dokázal vzbudit dojem, že si jejich zájem zaslouží.

Nad rámec tématu zmiňuji, že jsem ve shromážděných podkladech našel zprávu soudního znalce z oboru zdravotnictví, adresovanou 18. 11. 1980 Městské správě VB v Praze, ve věci žádosti J. Skřivana o vrácení řidičského průkazu. Vyplývá z ní, že mu byl řidičský průkaz (nejspíš opakovaně) odejmut v roce 1978, a to zřejmě Obvodním soudem pro Prahu 9 (je ve zprávě uveden). Okolnosti, proč k tomu došlo, ve spisu popsané nejsou a já po nich ani nepátral, ale je kupodivu, že v dokladech souvisejících s tragickou nehodou, k níž došlo o necelá dva roky později, o tom, že J. Skřivanovi byl už dříve odebrán řidičský průkaz (a po dvou letech navrácen) není žádná zmínka.

Betlém

V článku novin Blesk, vyobrazeném v úvodu, se píše, že J. Skřivan je majitelem Třebechovického betlému, který hodlá restituovat. Tahle epizoda jeho života se známkami nesouvisí, ale protože jde o významnou kulturní památku, rozhodl jsem se o ní zmínit.

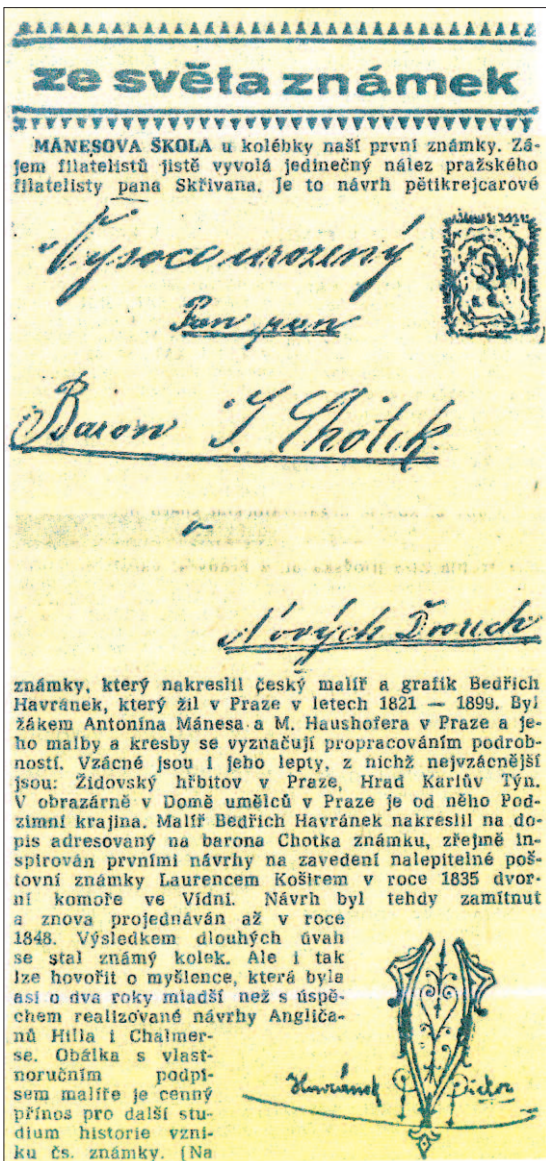

Třebechovický betlém s mechanicky se pohybujícími figurkami vznikl v průběhu čtyřiceti let (od počátku osmdesátých let 19. století do poloviny let dvacátých století následujícího). Jeho tvůrcem byl třebechovický řezbář Josef Probošt, s nímž postupně spolupracovali další řezbáři. Po smrti svého tvůrce byl v roce 1926 objemný betlém (na délku měří sedm metrů a dnes zabírá celou velkou místnost) přemístěn do kůlny a hrozila jeho zkáza. Zachránil jej místní učitel František Skřivan, o němž se uvádí, že zprostředkoval jeho koupi pro tehdy nedávno vzniklou Československou církev husitskou. Jiné prameny hovoří o tom, že sám betlém koupil což se mi zdá nepravděpodobné, protože podle dochovaných informací kupní cena činila více než 15.000 korun, tedy tolik, kolik tehdy stál malý rodinný domek (a tolik činil i roční plat začínajícího učitele).

Po roce 1990 se o betlém začal zajímat J. Škrivan, který tvrdil, že učitel František Škrivan byl jeho strýc a že betlém zakoupil pro něj, a je tedy jeho majitelem.

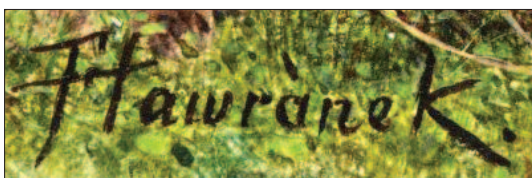
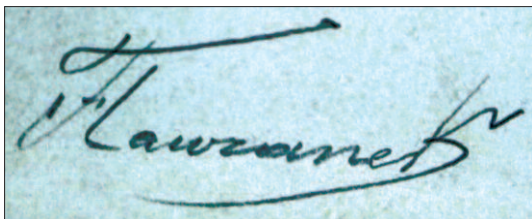
Poštovní známky prý vynalezl Čech!

Ale vraťme se zase ke známám. Z iniciativy J. Skřivana v roce 1981 jedny celostátní noviny přinesly ve filatelistické rubrice tuto zprávu:

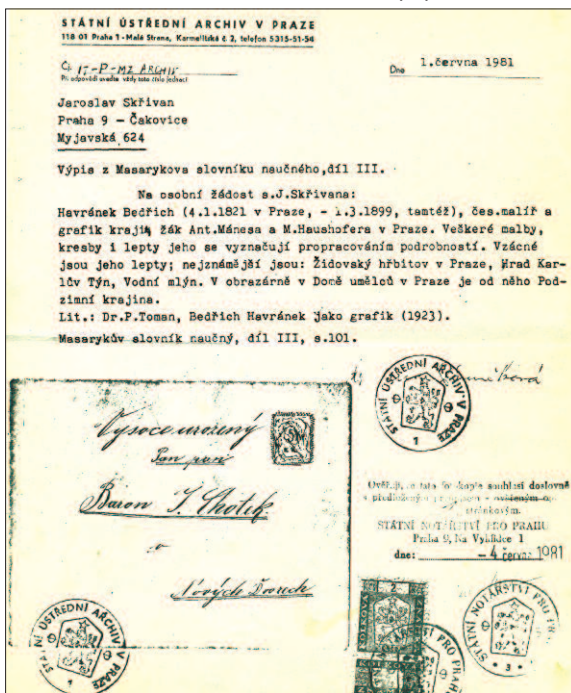
známky, který nakreslil český malíř a grafik Bedřich Havránek, který žil v Praze v letech 1821 – 1899. Byl žákem Antonína Mánesa a M. Haushofera v Praze a jeho malby a kresby se vyznačují propracováním podrobností. Vzácné jsou i jeho lepty, z nichž nejvýznamnější jsou: Židovský hřbitov v Praze, Hrad Karlův Týn. V obrazárně v Domě umělců v Praze je od něho Podzimní krajina. Malíř Bedřich Havránek nakreslil na dopis adresovaný na barona Chotka známku, zřejmě inspirovaný prvními návrhy na zavedení nalepitelné poštovní známky Laurencem Košírem v roce 1835 dvorní komoře ve Vídni. Návrh byl tehdy zamítnut a znovu projednáván až v roce 1848. Výsledkem dlouhých úvah se stal známý kolek. Ale i tak lze hovořit o myšlence, která byla asi o dva roky mladší než s úspěchem realizované návrhy Angličanů Hilla i Chalmersa. Obálka s vlastnoručním podpisem malíře je cenný přínos pro další studium historie vzniku čs. známky. [Na

panství a zámek Nové Dvory, nešlo však o barony, byl to rod hraběcí (šlechtický titul baron odpovídal titulu svobodný pán a v hierarchii titulů používaných v Rakousku byl o stupeň nižší než titul hrabě). Podle zkratky křestního jména „J.“ mohlo jít o Jindřicha Chotka (1802-64), který však žil ještě 14 let po vydání prvních rakouských známek. „Známka“ na obálce má navíc nakreslené zoubkování, které první známková vydání neměla, v Rakousku jím byla opatřena až druhá emise z roku 1858. Na zadní straně obálky je napsáno Havránek, ovšem značně odlišným rukopisem, než jaký známe z děl malíře Bedřicha Havránka, a ten se podepisoval s „w“ – Hawranek nebo Hawránek.

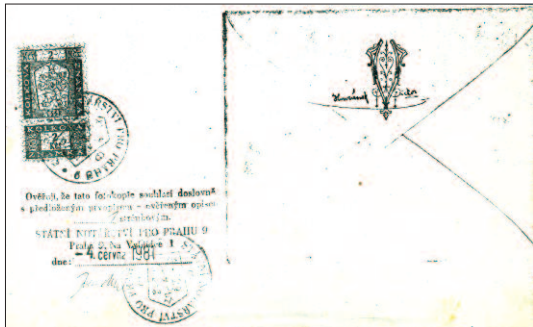
Pro úplnost dodejme, že obálka nenese žádné stopy poštovní přepravy.

Z uvedeného můžeme soudit, že nic nedokazuje, že by šlo o malíře Havránka, a rovněž nic nedokazuje, že by kresbička „známky“ vznikla před rokem 1850. To ale autorovi rubriky nezabránilo v otištění údajné senzací. Na jeho omluvu uvedme, že vedle obrázku obálky si J. Skřivan i v tomto případě obstaral „podpurný argument“ v podobě „vyjádření“ Státního ústředního archivu v Praze, na úředním hlavičkovém papíru.

Už při zběžném přečtení je jasné, že jde o plácnutí do vody, bez jakéhokoli důkazu o pravdivosti uvedeného sdělení. První známky světa vyšly v roce 1840 ve Velké Británii a o deset let později vyšly první známky v Rakousku. I kdyby obrázek v pravém horním rohu přední strany obálky nakreslil opravdu B. Havránek, nic nenasvědčuje tomu, že to bylo před rokem 1850, nebo dokonce 1840!

Jisté pochybnosti budí už sama obálka, podle jejího vyobrazení lze soudit, že pochází z pozdější doby než z roku 1850, kdy vyšly první rakouské známky. K adrese lze podotknout, že na tehdejší zvyklosti je psána značně nepřesně – rodina Chotků sice vlastnila

To je ale pouhým výpisem ze slovníku (razítko na údajně přilepeném obrázku předmětné obálky budí značné pochybnosti – minimálně je jeho otisk značně posunutý, a to na přední i zadní straně listiny). Z tohoto výpisu si dal J. Skřivan zhotovit fotokopii, kterou pak nechal za nepatrný poplatek 4 Kčs notářsky ověřit, čímž vznikl „doklad“ nesoucí dva kolky a celkem 7 razítek se státním znakem, což neznalým důvěřivcům zřejmě připadalo jako dostatečné potvrzení pravosti jeho sugestivně podávané historky.

Poté následovala nucená přestávka – J. Skřivan byl tři roky ve vězení pro autonehodu se smrtelným následkem, ale po propuštění se k tomu, že nalezl návrh první známky světa, vrátil. Nyní už ho ale neprezentoval jako Havránkův, ale jako dílo Slovince Lovrence Košira, který v roce 1835 skutečně podal návrh na zavedení nalepovacích potvrzenek o předchozí platbě poštovního. Skřivan napsal rakouskému ministři dopravy, od jehož úřadu však obdržel sdělení, že podle jejich názoru nejde o návrh poštovní známky.

Přesto se mu zřejmě podařilo se svou senzací prokínout do televize, jak o tom svědčí dochovaný scénář, v němž ho zpovídá moderátor Karel Voříšek.

FILATELISTICKÁ SVĚTOVÁ PREMIÉRA

děkuji: Karel Voříšek J. Skřivan t. č. 37 11 53

P: Náš další host ve studiu je vášnivým filatelistou. V jeho zoubkovaném království se objevil poklad, který nemá žádný jiný filatelista na světě.

Všechno prý začalo v roce 1980...

S: Máte pravdu. V roce 1980 jsem si přečetl knihu od dr. ing. Nováčka Zoubkovaný poklad. Mimo jiné mě velice zaujalo líčení prvního návrhu na zaplacení poštovního předem.

P: Víte co, napínáme trochu diváky, podívejme se krátce do historie.

S: Až do poloviny 19. století byla u pošt praxe taková, že poplatek za doručení dopisu platil příjemce. Ovšem stávalo se, že odesílatel poslal dopis jen jako znamení, že vše je

v pořádku. Příjemce nepotřeboval dopis tudíž číst, nezaplatit, a dopis se vrátil zpět. Pošta ale přicházela o zisk. V roce 1834 přišel s myšlenkou zaplacení poštovního předem knihovník ministerstva pošt Lawrence Košíř. Původem byl slovinec, ale žil v Praze. Návrh na známku, první na světě počal u c. k. ministerstva financí v Praze.

P: Jak vypadal jeho návrh?

S: Byl na něm zobrazen symbol dopravy první vlak a první parník, dále symbol Rakouska – Uherska orlice a hodnota jednoho krejcaru.

P: Jaký byl osud návrhu?

S: Tehdejší ministerstvo financí návrh odmítlo s tím, že je to v praxi neuskutečnitelné. Jenže v Rakousku se tehdy stávala první železnice a parní stroje dodávala Anglie. Pojišťovací agent R. Hill se této myšlenky chopil a za pomoci přátel ji v Anglii prosadil. Šestého května 1840 tam byla oficiálně vydána první známka s portrétem královny Viktorie.

P: Oficiálně první známkou světa je tedy známá "Black penny", ale vy máte v rukách "filatelistickou bombu"...

S: Začalo mě zajímat, kam se poděly původní návrhy Košíře, které měly být první známkou světa. Podle historických pramenů je všechny skoupili angličané a sdělili, aby si zajistili prvenství. Ale...

P: A tady začíná vaše detektivní pátrání, kterému pomohla na začátku šťastná náhoda.

S: Královský magistrát Prahu při projednávání návrhu L. Košíře u c. k. dvora zastupoval magistrátní rada dr. T. Minařík. Díky jemu a jeho rodině, zejména poslední žijící vnoučce Marii Řeháčkové, se tento historický skvost, který se měl stát první známkou světa, zachoval. A právě u mé tety Řeháčkové jsem ho v roce 1980 jako takový objevil.

P: Proč jste tuto senzaci neuveřejnil hned v roce 1980?

S: Protože by mi nikdo nevěřil. Neměl jsem v ruce nic než popis z knihy "Zoubkovaný poklad". Pět let mi trvalo, než jsem získal dokumentaci k tomuto historickému objevu. Ale nepátral jsem jen v našich archívech. Musel jsem se obrátit i na ministra pošt a telegrafů Rakouské republiky s žádostí o pomoc při pátrání. Výsledkem je tento můj dopis od rakouského ministra, který potvrzuje mou teorii. Takže dnes mohu říci s jistotou, že toto je jediný dochovaný návrh na známku, které se mohla stát první známkou světa.

P: Prožíváme vlastně na Jezerce celosvětovou premiéru, protože je to poprvé, co je tato světová rarita představena veřejnosti.

S: Máte plnou pravdu. Víte, když jsem začal pátrat, myslel si některý lidš, že to všechno dělá pro peníze. Ale to není pravda. Chtěl jsem dokázat české prvenství na vzniku známky.

Jelikož je zde přítomen federální ministr spojů, dovoluji si tento návrh na první známku světa darovat našemu poštovnímu muzeu s tím, aby zůstal jako historický dokument navždy na našem území.

Mělo jít o pořad Vysílá studio Jezerka, v němž měl vystoupit i československý federální ministr spojů, jehož prostřednictvím měl J. Skřivan „návrh“ věnovat Poštovnímu muzeu.

Zda k natočení a vysílání pořadu došlo, jsem nezkoumal, ani jestli muzeum „návrh“ obdrželo. Od jeho tehdejšího ředitele Pavla Čtvrtníka však vím, že se sem J. Skřivan v průběhu doby pokoušel darovat různé běžné pamětní listy a vždy vyžadoval, aby mu o tom muzeum vystavilo obsáhlé potvrzení.

HOLEČKOVA 10, PRAHA - SMÍCHOV • TELEFON 54 11 24

1. zn: PM - 409/81

Praga 27.10.1981

S. Jaroslav Skřivan
Praha 9 - Čakovice
Mytavská 624

Potvrzení

Potvrzujeme, že jsme dnešního dne převzali od p. Jaroslava Skřivana, nar. 29.7.1927, s. obš. přísk. 83 85 75 AY 74 darem :
převýšečného nabídkový list anglické firmy John W. Oater z Liverpoolu z 23.9.1890 opatřený přítiiskem v hodnotě 1 penny s firmovní značkou a znakem.
Tento dokument bude zařazen do historických fondů Poštovního muzea a uchovávat
tak pro budoucí generace.

PhDr. Pavel Čtvrtník
vedoucí Poštovního muzea.
POŠTOVNÍ MUZEUM

Zapsala : P. Tošnerová

Protože šlo z historického hlediska o bezcenné materiály, dr. Čtvrtník nakonec rozhodl, že muzeum už takové „dary“ přijímat nebude.

Celá věc je názornou ukázkou, jak J. Skřivan postupoval. Snažil se veřejně prezentovat jako odborník ve filatelii, který má přístup k různým ojedinělým a hodnotným materiálům, k nimž si opatroval různé „doklady“ od důvěryhodných institucí, které přitom samy o sobě nic neznamenaly.

Jaroslav Škřivan
Letonradske 13.
Praga 7. Letná
1/0 60

Mein e l Deutschland-Spezial -Karte
Schäffer-Poeschl Verlag, GMBH

4blok znének

794 Y was erected by registration of a decision of the Ministry of Agriculture and Forestry of the Czech Republic, dated 1990/1991, and the decision of the Ministry of Agriculture and Forestry of the Czech Republic, dated 1990/1991, and the decision of the Ministry of Agriculture and Forestry of the Czech Republic, dated 1990/1991.

Děkuji a jsem s úctou

Priloga 1: 4 blok zbirak 794 Y.

Printed on 5/5, 1999.

O svých „objevech“ psal i do světových katalogů (nahore dopis redakci Michel) a nabízel je k prodeji i do zahraničí, např. znalci M. Mahrovi (dopis dole).

Jaroslav Skřivan
Letohradská 13.
Praha 7. Letná
170 00

Vážený pane Mahre !

Děkuji za Váš dopis ze dne 14.t.z.m. ve kterém miho Jirg.píšete proč
jsou tyto známky posílány jako nepochopitelné je neobdobí s tím v ČSR
Jirg.přezkoumal jenom peníze. Poradí. Zavedení peněz, se nejste opatrně
porozuměl zvláště proto že Československá Protokoly se jedná o konšelů
Komsky a konkultovní kniha horák, v tom případě se nejedná o známky
byvalého Československa se zkoumáním 12 1/2, 12 1/4 a obráceně
11 4/8, 12 1/2 to znamená o nenáležitosti známky Protektorátu prote-
ktory Karasek ani Benes známky tyto nejsou její protože se jedná o znaky
vydané na 15.1.1939 a určené pro preletický Protektorát Čechy a Morava
Znamená si křížem Protektorát má za to, že jediné vy jako znalec Protektorátu
jste kompetentní a nikdo jiný/viz literatura/Protože známky nebyly pře-
tlaštěny přetiskem jak uvidím s horečkami nebo škrábání freiz je nutné je ozna-
čit jako nevynález a nepoužívat známky,Protektorátu.
Dále Vám posílám známky 5.2L/111 viz katalog Michel cens é rovná se --
ve 480ku a ostatní na porovnání.Pokud uznáte za vhodné můžete je ověřit
a poslat mně výměnou za ně známky německé neb Michel katalog Deutsch-
west-ost.Jinak si Vandovskou přísně oznámít, že mám různé nevynález známky Protektorátu
na bílém křišťálovém papíru a razcovy zkoumáním 14 /K6/Bistě
i ražené. Pokud budete mít zájem napište o které druhy a typy a čís-
katalogu a já Vám je pošlu.

Děkuji předem za laskavost a poručím se

εὐχόμενον

V Praze dne 27.6. 1987.

D a r o v a c í s m l o u v a z e d n e 12. 1. 1981

I. Jaroslav Skřivan, bytem Praha 9 - Čakovice, Myjavská 624, invalidní důchodce, posledně zaměstnán ČSD - AVIA, n. p. Čakovice je vlastníkem čl. známek použitých v Antarktidě při příležitosti Mezinárodního geofyzikálního roku.

II. Dárce tuto sbírku známek daruje Leninovu muzeu v Praze, prostřednictvím MNV v Čakovicích při příležitosti XVI.sjezdu KSČ, s čímž obdarovaný souhlasí a přijímá dar.

III. Dáree je prostý občan Ťakovic, invalidní důchodce, filatelista. V roce 1958 se seznámil s vědeckým pracovníkem a. Mohrem, který mu přislíbil zaslati filatelistický dopis s antarktickými výpravami. Tento dopis došel adresátu až po 17 letech na základě publicity agentury Press, viz příloha. Vzhledem k tomu, že se jedná o čsl. sovětské a australské známky, které byly orazitkovány jak australským tak čsl. tiskem, jejich hodnota je minimální, z nich neobvyklí filatelistické vzácnosti historicky cenné. Je na nich zobrazen apert, průmysl, Gettoldovo a Leninovo muzeum a 40 let boje KSČ za práva pracujících lidu.

IV. Pro úplnost se konstatuje, že toto darování je osvobozeno od placení notářských poplatků.

Svou důvěryhodnost se J. Skřivan snažil dokazovat „potvrzeními“ o stycích s různými institucemi, v tomto případě s muzeem V. I. Lenina.

Ve skutečnosti ale šlo o běžné a levné věci, nebo dokonce úplné nesmysly, které se pak pokoušel prodat za vysoké ceny důvěřivým zájemcům. To se mu i dařilo – jak jsme si ukázali na příkladu známky ze „zlomené“ desky. Jak to bylo s další jeho „raritou“ – nejstarším návrhem na první známku světa? jsem nezjistil, ale pochybuji, že by se mu nepodařilo ji dobře zpeněžit!

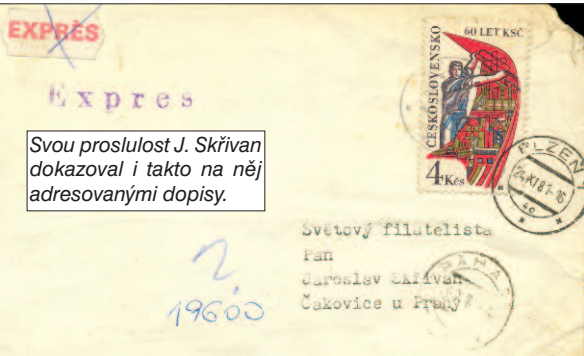
Součástí Skřivanovy taktiky bylo i vyrábění „důkazů“, že známky, které nabízí, mají vysokou cenu. Příkladem je vyobrazení „cenné psaní“ s udanou cenou 200.000 Kčs, které mu poslala „teta“, s níž přitom žil v jednom bytě. Obálka měla nepochybně napomoci oklamat některou z jeho obětí, které předstíral, že mu v ní přišly cenné rarity.

Začátkem roku 1968, tedy po propuštění z vězení (jak sám uvádí) začal Jaroslav Skřivan navštěvovat redakci Filatelie, kde se snažil seznamovat s dalšími sběrateli, kteří se tu také zastavili. Tehdejší redaktor Vladimír Volek mi o tom vyprávěl, že když jednou přišel do práce, Skřivan tam seděl a vyprávěl něco šéfredaktorovi Houškovi. Houška mu povídá, já zájem nemám, ale možná tady pan redaktor? A Skřivan Volkovi začal nabízet staré maňásky o nichž tvrdil, že je vyrobil slavný loutkář Matěj Kopecký – měl o tom dokonce nějaké potvrzení. Rodina loutkářů Kopeckých už přes 250 let žije v obci Libčany, ležící v sousedství Skřivanovy rodné Roudnice. Křestní jméno Matěj se v ní dědí, což Volek pocházející z nedalekého Hradce Králové dobře věděl – nebyla tedy žádná záruka, že i kdyby to potvrzení bylo pravé, jde skutečně o toho slavného pradědečka Matěje, a ne o některého z jeho potomků. Maňásky tedy nekoupil, a dobře udělal. Když se pak byl podívat v Loutkářském muzeu v Chrudimi, ukázalo se, že ten slavný Kopecký dělal marionety (tedy loutky ovládané shora pomocí provázků), takže maňásci (loutky navlékané na ruku) s ním nemohli mít nic společného. Ale to byl prostě Skřivan, snažil se ukecat a podvést každého, koho potkal a na koho narazil. „Šéfredaktor Houška ho miloval“, vyprávěl mi dál Volek, „rád poslouchal Skřivanovy historky, byla to napůl postava z Hrabala a napůl vševěd Cimrman, lhal, byl to prostě pábítel, kterému se nedalo věřit půl slova. Jednou byl přítomen, když přišla řeč na moje filatelistické začátky. Vyprávěl jsem Houškovi, že můj otec byl řadový filatelista a že jsem první pořádnou sbírku viděl za války, když ji do školy na Vinohradech přinesl spolužák, vnuk známého uzenáře Macešky. My jako kluci měli jen ušmudlané sešitky s levnými razítkovanými známkami, ale Maceška starší do známek investoval, a tak jsme si mohli užasle prohlížet tlusté album Schaubek s vylepenými nádhernými nerazítkovanými sériemi západních států ze dvacátých a třicátých let. Skřivan k tomu nic nepodotknul, ale za týden přišel a povídá: 'Ti Maceškovi mají už úplné hovno! Já tam byl a oni to už všechno prodali Artii.' On opravdu našel a obešel všechny možné Maceškovy příbuzné a pokusil se z nich ty známky vyrazit! To byl dobrý příklad Skřivanových schopností a vytrvalosti. Okouzlení z jeho historek ale šéfredaktora Houška brzy přešlo, protože to nebyl zdaleka jediný případ, kdy se snažil nalepit na sběratele, které v redakci poznal nebo se tam o nich dozvěděl, samozřejmě s cílem je o něco připravit nebo jim naopak prodat nějaký nesmysl. A tak mu byl nakonec přístup do redakce zakázán.

Případy J. Skřivana sleduji už pomalu půl století. Někdy v 70. letech mě s ním svedla náhoda – jako student jsem si přivydělával obchodem se známkami a jeden kluk mi řekl, že ví o pánovi, který prý prodává zajímavé věci. Zavedl mě za ním do hospody někde na Letné, čekáme u stolu a najednou tam jako velká voda vtrhne starší chlap, nakloní se nad námi, obloukem hodí na stůl nějaký dopis a houkne na mě – „Co tomu říkáš?!“ Pak si sednul, já vzal dopis do ruky, byla to rakouská filatelistická frankatura ze dvacátých let, tehdy bratru za padesátikorunu, a bez velkého zájmu povídám – „A co byste za něj chtěl?“ „Tisícovku!“, vypálil okamžitě. Když jsem zakroutil nevěřičně hlavou, prudce zabodl prst na některou z těch nalepených známek a povídá – „Tohle nevidíš?!“ Já jen pokrčil rameny, on se na mě útrpně podíval, že tomu nerozumím, a pak pronesl neuvěřitelnou větu: „Buď ber, nebo to na místě roztrhám!“ Já pořád kroutil hlavou, byl to samozřejmě nesmysl, a on ten dopis popadl a skutečně ho roztrhal na kousky, které pak hodil do popelníku. Ten kluk, co mě tam přivedl, jenom koukal, a já měl tolik rozumu, že jsem vstal a se slovy, myslím, že nemáte všech pět pohromadě, jsem odešel. V neděli jsem pak tenhle bizarní zážitek vyprávěl jednomu staršímu filatelistovi na burze U Nováků a on hned věděl, o koho jde a řekl mi, že tenhle pán je vyhlášený podvodník, který ale za peníze, které si vydělá klamáním křenu, nakupuje známky, občas mezi nimi jsou i dobré věci, které pak zase nabízí dál, takže s ním někteří obchodníci z burzy udržují styky – protože tomu pořádně nerozumí, sem tam od něj něco výhodně koupí. On že s ním ale radši neobchoduje, protože ten člověk je pořád jednou nohou v kriminále.

Tak to bylo moje první a na dlouho i poslední osobní setkání s Jaroslavem Skřivanem. Znovu jsem se s ním potkal až ve druhé polovině 80. let, to jsem pracoval jako vedoucí obchodního oddělení Pofisu. Jednou slyším z kanceláře paní Vlasty Novotné, která vedla výkup známek, neobvykle hlasitý hovor, tak tam nakouknu, a on té staré zkušené obchodnici tluče o stůl destičkami s běžnými razítkovanými známkami emise Osobozená republika a důležitě vykládá, že to jsou samé chybotisky. Samozřejmě neuspěl, paní Novotná vykupovala známky celý život, a to jí tehdy bylo už hodně přes sedmdesát let, takže si na ní nějaký Skřivan jen tak nepřišel. Když se ale po čase objevil znovu a začal nám opět vnucovat nějakou pitomost s nabuřelým výkladem, že se máme ještě hodně co učit (což nakonec mohla být i pravda, ale on zrovna nebyl ten, kdo by nás o tom měl poučovat), vzal jsem ho stranou a zdvořile mu řekl, že s ním obchodovat nechceme a požádal ho, aby k nám do Pofisu už nechodil. Což zabralo – už jsme ho tam nikdy neviděli.

V průběhu let jsem se ale snažil zaznamenat vzpomínky dalších osob, které s ním přišly do styku – jeden zapálený filatelista, policista, který ho taky znal, mi totiž začátkem 90. let přinesl kopii soudního spisu k případu, který jsem v tomto článku nazval „Zlomená“ deska 77. Věděl, že občas něco napíšu, a považoval to za dobré téma. Jak je mým zvykem, snažil jsem se

V odůvodnění se uvádí, že dne 1. 12. 1982 bylo zahájeno trestní stíhání proti Skřivanovi, neboť bylo potvrzeno podezření, že v období od počátku roku 1981 do srpna 1982 ve 13 případech pod různými záminkami zejména v nadhodnocování poštovních známek vylákal od různých osob různé finanční částky a poštovní známky. V průběhu řízení byl ve věci vyzádán znalecký psychiatrický posudek, ve kterém znalci uvedli, že obviněný je defektní osobnost po proběhlé schizofrenii v době páchání trestné činnosti nebyl vůbec schopen rozpoznat nebezpečnost svého jednání pro společnost ani jednání ovládat. Z této situace nezbylo, než trestní stíhání proti němu zastavit.

Z popisu usnesení na č. listu 127 ze dne 18. 3. 1983 pak soud zjistil, že trestní stíhání Jaroslava Skřivana bylo přerušeno podle § 173 odst. 1, písm. b/ trestního řádu, neboť obviněného není možno v současné době pro těžkou chorobu postavit před soud. V odůvodnění se uvádí, že od 1. 12. 1982 byl Jaroslav Skřivan trestně stíhán podle § 250 trestního zákona. Poškození byli k věci vyslechnuti, z jejich výpovědí jednoznačně vyplývá podezření, že obviněný Skřivan skutkovou podstatu trestného činu podvodu naplnil. V průběhu trestního řízení vznikly pochybnosti o duševním stavu obviněného, byli proto přibráni znalci z oboru psychiatrie. Ti došli k závěru, že u Skřivana se jedná o osobu po přestálé schizofrenii v době páchání uvedené trestné činnosti nebyla schopna rozpoznat nebezpečnost svého jednání a pouze částečně byla schopna své jednání ovládat. Obviněný Skřivan v době páchání trestné činnosti nebyl tedy trestně odpovědný.

opatřit i další prameny a podklady, a tak mi trvalo mnoho let, než článek spatřil světlo světa. Při pátrání po těch, kdo J. Skřivana znali, jsem s překvapením zjistil, že jej někteří považovali za zapáleného a velmi zkušeného sběratele, což svědčí o tom, jak i na ně dovedl zapůsobit. Podle mého názoru totiž známám rozuměl jen velmi povrchně, v podstatě si jen někde něco útržkovitě přečetl a pak o tom dokázal mluvit způsobem, že budil dojem odborníka. Vyplývá to z těch několika případů, o nichž jsem se dnes zmínil, i z mnoha dalších, na které nezbylo místo, a jejichž byl účastníkem.

Klíč k osobnosti Jaroslava Skřivana tkví nepochybně v té dávno zjištěné diagnóze *těžká polymorfní psychopatie*. Zkušený psycholog Jeroným Klimeš na tohle téma publikoval článek Podvodníci a psychopati (<http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/psychopatie.htm>). V jeho závěru otevřeně konstatuje, že „psychopatům není moc pomoci; zatím selhávají veškeré pokusy o nalezení universálních léčebných metod.“ A tak to zjevně bylo i s Jaroslavem Skřivanem, který značný kus života strávil v psychiatrických léčebnách (a opakovaně i ve vězení; celkem snad 20 let).

V našem oboru zanechal stopu, kterou už skoro zaval čas. Přesto je dobré ji zaznamenat, nejen pro úplnost, ale hlavně jako memento, protože slušní lidé obvykle dovedou rozpoznat drobné lži, ale lži kolosální – a právě ty osoby typu J. Skřivana používají – leckdy ke své škodě neprohlédnou.⁹⁾ A v tom nám jeho příběh může být poučením, a hlavně varováním. ■

Byl jsem stíhán za pantofle, propašované do Polska, dostal jsem 2 měsíce, potom 18 měsíců za svévolné vzdálení. Pak rozkrádaš cihel aby bylo na pivo, u černých baronů jsem sloužil a Kirschnerem, který byl původně student medicíny v Plzni, jezdil za ním Skupa, naučil se tam čekat Hurvinka.

Pak jsem měl znásilnění, za to jsem seděl 5 let.

Trestní rejstřík z roku 61, to byla serie podvodů, když člověk je bez peněz, zalumpáš jen to hučelo.

OS Plzeň, 4 T 98/59, § 188, příživnictví, dále jste měl mít zavlčení osob do ciziny, soulož mezi příbuznými? – to je nesmysl, náč tekového jsem nikdy nespáchal, to musí být nějaký omyl.

Podle spisu 3 T 116/57 jsem měl znásilnění, seděl jsem za to do roku 67, bylo to spojeno šodatkově s vojenským soudem, celkem jsem seděl 10 let.

⁹⁾ Jako lidé jsme evolučně naladěni na důvěrování ostatním – kdyby tomu tak nebylo, nesmírně by nám to komplikovalo život a každodenní rozhodování. Věříme, že pekař nepřidal jed na krysy do těsta na rohlík, který máme k snídani, že řidič autobusu, jímž jedeme do práce, není opilý, že přesný čas hlášený v rádiu odpovídá skutečnosti ... a takových příkladů bychom mohli uvést dlouhou řadu. Toto evolučně předurčené důvěrování se samozřejmě projevuje i v důležitějších otázkách, a po pravdě, je to pro nás i pohodlnější, protože neustálé přezkoumávání všeho je zdlouhavé a únavné. A toho právě využívají podvodníci, kteří nám navíc dovedně říkají právě to, co chceme slyšet, a k věření nám předkládají tvrzení, jímž sami chceme věřit (v našem oboru například, „že mě potkalo to štěstí, že jsem právě já levně koupil nesmírně vzácnou známku od výřečného neznámého pána – vždyť vypadal tak solidně!“). Jak to ale většinou končí jsme si názorně ukázali v našem článku.